

בדיקת מרתף חביות יין [ח ע"ב "ובמה אמרו"-כוותיה דשמואל]

הגמרא מתקנת את נוסח המשנה, ומסבירה (לאור דברי הברייתא, לעיל) שכוונתה לחלק בין אוצר יין שאין צורך לבדוק מחמץ, לאוצר יין, כמרתף, שצריך לבדוק (שדרך השמש להיכנס למרתף במהלך הסעודה להביא יין לרבו ובידו פת לחם, וייתכן שלשם מזיגת היין מהחבית הניח את הפת על החבית, ושכחה):

כָּל מְקוֹם שֶׁאֵין מְכַנְּסִין בוֹ חֶמֶץ, אֵינוֹ צָרִיךְ בְּדִיקָה. [ואוצרות יין ואוצרות שמן נמי אין צריך בדיקה]

וְכַמָּה אָמְרוּ "שְׁתֵּי שוּרוֹת בְּמִרְתֵּף"? מְקוֹם שֶׁמְכַנְּסִין בוֹ חֶמֶץ.

בית שמי אומרים: שתי שורות על פני כל המרתף, ובית הלל אומרים: שתי שורות החיצונות, שהן העליונות.

א. בירור דברי בית שמי "שתי שורות על פני כל המרתף":

דעה	רב יהודה	רבי יוחנן
הסבר דברי בית שמי	שתי שורות שאמרו מן הארץ ועד שמי קורה. דהיינו, שתי השורות החיצוניות (כלפי הנכנס לתוך המרתף).	שורה אחת כמין גא"ם ר (גמא. האות השלישית בשפה היוונית ונהיגת כגימ"ל, והיא כצורת האות כ"ף). דהיינו, השורה החיצונית והשורה העליונה (שאף היא נחשבת שורה בספירת החביות מלמעלה למטה).
ברייתא כשיטתו	בית שמי אומרים: שתי שורות על פני כל המרתף, ושתי שורות שאמרו מן הארץ ועד שמי התקרה.	שתי שורות על פני כל המרתף, חיצונה רואה את הפתח ועליונה רואה את התקרה שלפנים הימנה, ושלמטה הימנה אין צריך בדיקה.

ב. בירור דברי בית הלל "שתי שורות החיצונות, שהן העליונות":

דעה	רב	שמואל
הסבר דברי בית הלל	העליונה (השורה העליונה החיצונית) ושלמטה הימנה (השורה שמתחתיה).	העליונה (השורה העליונה החיצונית) ושלפנים הימנה (השורה שמאחוריה).
טעם	בית הלל אמרו "החיצונות" וכוונתם לחביות החיצוניות (והשורה שלאחריה אינה "חיצונה").	בית הלל אמרו "העליונות" וכוונתם לחביות העליונות (והשורה שמתחתיה אינה "עליונה").
קושיה	הרי בית הלל אמרו "העליונות" והוא לא בודק את החביות העליונות?	הרי בית הלל אמרו "החיצונות" והוא לא בודק את החביות החיצוניות?
תירוץ	כוונתם ב"העליונות" למעט את השורות התחתונות שאין צריך לבדוק (בניגוד לשיטת ב"ש שחייבו לבדוק את כל השורה החיצונית).	כוונתם ב"החיצונות" למעט את השורות הפנימיות שאין צורך לבדוק (החל מהשורה השלישית ואילך. בניגוד לשיטת ב"ש שחייבו לבדוק את השורה העליונה)
מסקנה	רבי חייא שנה את דברי בית הלל בברייתא כשיטת רב	כל שוני הברייתות (למעט רב) שנו את דברי בית הלל בברייתא כשיטת שמואל. ולהלכה נפסק כמותו.